

Covid-19.

Ledare: Världsekonomin måste få politisk hjälp

DN.
OBEROENDE LIBERAL

Virus är smittsamma. Det gäller även de ekonomiska följdverkningarna. Sveriges tillväxt var på väg nedåt redan före det nya coronavirusets entré på scenen. Finansminister Magdalena Andersson sänkte på onsdagen förväntningarna för 2020 ytterligare, från 1,1 till 0,8 procent. Enligt OECD minskar farten i hela världsekonomin. Vill det sig illa kan den globala tillväxten halveras i år.

Fast ingen vet egentligen. Hur länge covid-19 härjar och hur brett viruset slår går ännu bara att gissa.

När coronaviruset dök upp i Kina sölade regimen, för att därefter agera drastiskt. Miljoner har satts i karantän, vilket får delar av ekonomin att sluta fungera. Nyligen låg den årliga tillväxten stadigt runt 7 procent; första kvartalet 2020 blir det kanske bara 4.

Kinesisk import av både råvaror och bilar stannar av. Eftersom Kina är hela världens monteringsfabrik sprider sig effekterna snabbt, genom att företag i andra länder får problem med leveranstörskedjorna. Japan och övriga Asien dras med, men också Europa och USA.

Samtidigt som efterfrågan får en smäll drabbas därför också tillgången på varor. Centralbanker och politiker

jorden runt ställs inför en rad dilemma.

Federal Reserve slog på tisdagen till med en rejäl räntesänkning på 0,5 procentenheter. I USA finns manöverutrymmet, för där steg räntorna efter den internationella finanskrisen i alla fall till plusvärden. Chefen Jerome Powell medgav att beskedet varken botar coronasmittan eller ersätter inställda leveranser. Även när verktygen är trubbiga måste de som finns användas, lyder resonemanget.

Andra centralbanker står under press att följa efter Fed. Men eurozonens ECB har det svårare eftersom räntan redan ligger på minus. Riksbanken fattade före jul ett klen motiverat beslut att höja till noll, och lär inte vara sugen på att gå ned igen.

Det finns andra spakar att dra i, med oklart utfall. Men det har länge varit uppenbart att penningpolitiken befinner sig i okänt land sedan finanskrisen och alltså inte kan ta hand om all världens bekymmer.

Dessvärre möter finanspolitiken i nuläget delvis samma frågor. Traditionell konjunkturstimulans dödar heller inga virus. En fabrik utan arbetare och nödvändiga komponenter har ingen självklar nytta av investeringsstöd. Likväl måste planer snabbt tas fram,

En fabrik utan arbetare och nödvändiga komponenter har ingen självklar nytta av investeringsstöd.

för läget riskerar att förvärras. Finansdepartementet överallt får stå redo att stötta såväl hushållens och kommunernas konsumtion som näringslivets tillverkning.

Sveriges statsfinanser ger spelrum. Regeringens nya förslag om korttidsarbete är också rätt tänkt, även om det kommer sent med tanke på att utredningen var färdig för ett år sedan. Företag kan då låta anställda jobba mindre i stället för att säga upp dem.

Tillfälligt slopad karensslag är en annan möjlighet. Därtill kan både offentlig och privat sektor behöva underlätta för personal att jobba hemifrån.

Miljarder människor har lyfts ur fattigdom tack vare globaliseringen. Covid-19 visar samtidigt att ekonomin fått en ny sårbarhet, inte minst för ett litet exportberoende land som vårt.

Handelskrig har skakat förtroendet i världen. Den politiska polariseringen i USA främjar knappast stimulanspaket. Det var länge sedan Europa hittade någon gemensam ekonomisk vilja. Men precis som globalt samarbete behövs mot smittspridningen, är det av nöden på det ekonomiska området.

Enklast är förstås att stoppa det nya coronaviruset. Det har hittills varit lättare sagt än gjort.

DN 5/3 2020

Preppare.

Corona bekämpas gemensamt

Erik Helmersson
Ledarskribent

erik.helmerson@dn.se

Vem vill vara en prepper? När man ser dem på nätet, i tidningsartiklar eller i någon tv-serie är det sällan i ett särskilt förskönande ljus. Begreppet förknippas väl mest med stirrande, vildskägiga kufar som har förvandlat sin trädgård till en atomsäker bunker fylld av ett års ranson av skarp ammunition och burkravioli. Och vars valspråk lyder ”Vi kommer alla att döö!”

I nidsbilden är preppern alltid en egoist. Men att förbereda sig under tider av ofärd, som i inledningen av ett otrevligt sjukdomsutbrott, måste inte ske med själviska förtecken. Snarare har vi alla en plikt att förbereda oss så bra som möjligt – för hela samhällets bästa.

En artikel på Scientific Americans sajt tar upp skillnaden. Om det verkligen kommer en kris i coronas spår måste vi bekämpa den tillsammans, inte som egoistiska individer.

En fara är om människor som inte tillhör riskgruppen börjar hamstra medicin så att den tar slut för andra, som definitivt behöver den bättre. Just detta varnade WHO för på en presskonferens på tisdagen. Risken är extra stor med tanke på den desinformation som gärna följer i spåren av samhällsstress.

Redan i början av februari rapporterade Newsweek om hur människor hamstrade läkemedel mot hiv för att de hört ett (felaktigt) rykte om att det kunde motverka corona. Resultatet blev att hiv-smittade riskerade att bli utan nödvändiga preparat.

Det kanske inte är ett måste för människor utanför riskgrupperna att bunkra munskydd och medicin. Som så ofta riskerar rädslan själv att bli ett värre hot mot samhället än det fenomen som vi fruktar. Att vi kommer att sättas på prov av corona är tveklöst, men allt kommer att gå mycket bättre om vi svarar just som ett samhälle och inte rusar åt var sitt håll som uppskrämda individer.

Vi kommer utan tvivel alla att döö. Men sannolikt inte av corona, än mindre om vi preppar solidariskt.

Punkten efter Dagens Nyheter har funnits med allt sedan det första numret den 23 december 1864. Grundaren Rudolf Wall lär ha satt dit den med tanken att Dagens Nyheter inte bara är ett namn, utan också en avslutad mening, ett konstaterande av vad som hänt. Därför sätter vi punkt även i vår tid.

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Peter Wolodarski
Vd Anders Eriksson
Redaktionschef Caspar Opitz
Administrativ redaktionschef Fredrik Björnsson
Utrikeschef Pia Skagermark
Kulturchef Björn Wiman
Biträdande kulturchef Åsa Beckman
Politisk redaktör Amanda Sokolnicki
Redaktionell utvecklingschef Martin Jönsson
Chef DN.se Anna Åberg

Prenumerera
dn.se/prenumerera
Personlig service 08-738 26 00
Mån-fre 08-17, lör-sön stängt
dn.se/kundservice Anmäl utebliven tidning, gör tillfällig adressändring och uppehåll. Chatta med digital support mån-fre 08-18, lör-sön 09-13.
Aktivera din digitala prenumeration på dn.se/aktivera

Annonsera
Företag
annons.dn.se, annonsinfo@dn.se
Privat
Bostad, båt, meddelanden och familj
020-89 89 89 mån-fre 08-17
dn.se/privatannons
Dödsannonser och bröllopsannonser med bild 08-409 345 27 vardagar 8.15-17
Annonschef Alexander Lydecker

Kontakta DN
08-738 10 00
Dagens Nyheter, 105 15 Stockholm
Mejl fornamn.efternamn@dn.se
Besöksadress: Gjörlwellsgratan 30, Stockholm
Nyhets tips 08-738 21 21, nyhetstips@dn.se, skicka sms till 71222, dngranskar.dn.se
© 2020 Tryckort Bold Printing Stockholm. Bold, Borås Tidnings Tryckeri AB. Daily Print i Umeå AB.

DN granskar.

Filip blev lurad på 200 000 dollar – får se hur han hånas

”Jag lurade honom sex, sju gånger”. DN:s dolda kamera avslöjar hur Milton Groups stjärnsäljare skryter om hur han lurar en man på miljonbelopp. **I södra Tjeckien hittar vi offret:** it-specialisten Filip, som förlorat sitt livs besparingar. Han får se inspelningen av hur han hånas av ”säljaren”. **Men han hittar** ett avgörande bevis mot Milton Group: En fil som visar hur de manipulerade saldот i hans nätbank.

Text: **Mattias Carlsson**
Foto: **Alexander Mahmoud**

Av
/Mattias Carlsson
/Alexander Mahmoud

Mattias Carlsson är granskande reporter på DN. Han granskar ofta bolagsekonomi och penningtvätt.

Alexander Mahmoud är bildjournalist på DN.

+ Följ

dn.se/av/
mattias-carlsson
dn.se/av/
alexander-mahmoud

Med Dagens Nyheters dolda kamera lyckades visselblåsaren i bedrägerifabriken i Kiev dokumentera hur stjärnsäljaren William Bradley skryter om hur han lurar sina offer.

I filmen, som spelades in på nyårsaftonen 2019, talar William Bradley med en kund i telefon. Han är mycket trevlig i telefonsamtalet och lyckönskar kunden inför det kommande året. När han lägger på luren ler han nöjt och säger: ”Jag tog 150 000 dollar från den här killen.” Sedan går han över till att skryta om sin metod.

– Det fungerar eftersom jag får honom att tro att det är hans eget fel. Jag hittar små misstag som han gör och så använder jag dem, säger William Bradley.

Med hjälp av visselblåsarens uppgifter lyckas vi lokalisera offret från nyårsaftonen.

Tillsammans med vår tjeckiska samarbetspartner investigace.cz besöker vi honom.

Det är bara några månader sedan, i november 2019, som it-specialisten Filip från södra Tjeckien fick ett erbjudande han inte kunde motstå.

Det kom från ett bolag som kallade sig Cryptobase, och de gav honom en möjlighet att tjäna stora pengar snabbt. Han hade spar kapital och tänkte att det var värt att pröva. Han började med blygsamma 100 dollar (1 000 kronor).

För den summan skulle han få delta i ett särskilt upplägg kallat ”Pump and dump”. Det beskrivs som ett sätt att manipulera marknaden och driva upp kurserna på det värdepapper man handlar med. Han bjöds in att delta i en Skypekonferens och kunde höra säljare på alla möjliga språk tala i bakgrunden. Det var spännande och han fick intrycket av en seriös och stor organisation.

Vinsten lät inte vänta på sig – de satsade 100 dollarna genererade en vinst på 840 dollar.

Men för att få vara med nästa gång var han tvungen att öka insatsen – minst 4 000 dollar.

Han förde över 6 800 – den gången blev vinsten 16 200 dollar.

Inom loppet av några veckor för han över motsvarande en miljon kronor.

Men när han i slutet på november ville göra sitt första uttag började problemen. Han var tvungen att be-

tala kommission på 20 procent på hela beloppet – den skulle betalas i förskott och kunde inte räknas av från saldот.

Som garanti för affären fick han ett brev från Cryptobase som också var undertecknat och stämplat av en ”Senior legal counsel” på Nordea – i botten på brevpappret anges Nord-eas bolagsuppgifter och adress.

Filip överförde ytterligare 36 000 dollar.

Men några pengar fick han aldrig tillbaka. Han fick hela tiden nya besked – och det var alltid hans eget fel. Det saknas en försäkring, 14 000 dollar. Han skickade in papper för sent – och tvingades betala en straffavgift. Vad som än hände slutade det alltid med att han måste skicka mer pengar.

Alltmer desperat och förtvivlad hamnade Filip i vad som skulle kunna liknas vid en gisslansituation. Han gjorde vad han kunde för att rädda sina pengar och överförde mer och mer.

– Om jag gör allt som de säger så kanske jag har en chans att få något tillbaka, berättar han att han resonerade.

Till slut skulle den utlovade transaktionen gå igenom. Han uppma-

Fakta. Granskningen av Bitcoinbedragarna

DN har den 2–4 mars avslöjat hur påstådda placerare ringer upp pensionärer och lurar dem att satsa sina besparingar på falska investeringar i kryptovalutor. **Flera av offren** har fått sina konton länsade och lämnats skuldsatta för livet – utan pengar till mat och husrum.

Om

/Bitcoinbedragarna

Alla delar i granskningen.

+ Följ ämnet

dn.se/om/
dn-granskar-bitcoinbedragarna

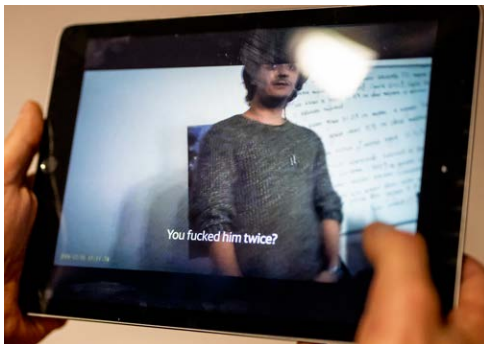

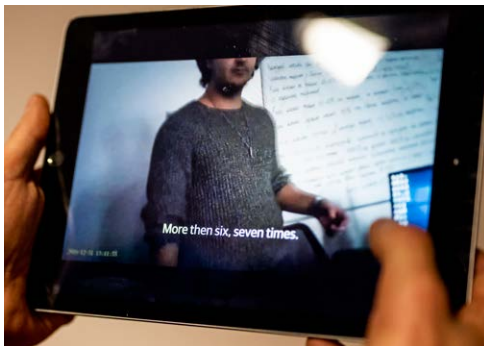
På en skärm
får Filip se filmklippet,
taget med dold kamera,
där William Bradley
berättar hur han lurat
Filip på stora belopp
upprepade
gångar.

"Jag fick honom att tro att det var hans fel. Inte vårt misstag."

"Du lurade honom två gånger?"

"Snarare sex, sju gånger."

Filip har förlorat sitt livs besparingar. "Jag inser nu att jag lurats, jag förstår att de är professionella bedragare", säger han.

nades ladda ner en programvara, Teamviewer, som gör det möjligt att fjärrstyra hans dator.

Han beordrades sedan att radera alla webbläsare förutom den versionen av Google Chrome som de installerat. De sa att de förde över pengarna.

Och när han loggade in på sitt konto kunde han se att de verkligen fanns där. Efter dagar av mardrömmar såg pengarna äntligen ut att vara på kontot – saldot var 360 000 dollar. Men han blev misstänksam och öppnade en annan webbläsare. Där såg han att kontot var tomt.

När vi får kontakt med Filip i början på februari är hans förluster uppe i 200 000 dollar, motsvarande drygt två miljoner kronor – de falska vinsterna är inte inräknade.

Samma morgon som vi ses har han chattat med William Bradley genom Skype.

Nya bortförklaringar, inga pengar.

Filip har inte berättat för sin familj att deras livsbesparingar är borta. Han vill vara anonym, men ställer upp på att berätta under pseudonym.

Han säger att han förstår att han gjort flera misstag och att det är

hans eget fel att pengarna är borta. Men i hans resonemang ekar orden vi hört från William Bradley.

– Jag vet att jag gjorde misstag, jag skickade till exempel en skärmbild för sent, säger han.

Vi har tagit med oss filmklippet från den dolda kameran och visar honom. I samtalen med honom på Skype har William Bradley använt en annan persons bild. För första gången får han nu se den riktige William Bradley, och höra den andra sidan av sitt eget samtal med mannen.

– Det är mitt samtal, säger han.

I Skype-loggen finns det kvar – 31 december 2019 klockan 12.57.

När samtalet är över hör han hur William Bradley skryter om hur han lurat honom.

Filip blir tyst.

– Ja... Det är ju kul att se hur dum jag varit, säger han.

Han visar inga känslor men på de nedre ögonlocken samlas tårar som aldrig rinner ut på kinden.

– Jag satsade på det här för att få pengar till pensionen och till min dotter. Jag letade efter en bra investering, men det här var en dålig väg jag kom in på, säger han.

Han samlar sig och visar en fil i datorn som han hittat. Det är en

loggfil för insticksprogrammet Codify till webbläsaren Chrome som Milton Groups personal installerade. Loggfilen – som Dagens Nyheter och vår samarbetspartner Organized crime and corruption reporting project (OCCRP) verifierat med oberoende expertis – visar hur värdet på hans konto i nätbanken manipulerades. I koden finns summan de låtsades överföra till kontot: "naddBalance.innerHTML = "\$317,476.00"

Filip, som dagligen arbetar med it-frågor som specialist på sin arbetsplats, fortsatte att leta i sin dator. I mappen för Teamviewer – programmet som fjärrstyrde hans dator – hittar han en loggfil till.

Kontot som kopplade upp sig mot hans dator heter "milton23".

– Jag inser nu att jag lurats, jag förstår att de är professionella bedragare. Men jag borde inte ha gått på det, säger Filip.

Han har hittills inte polisanmält, men nu tänker han göra det.

– Jag ska samla ihop materialet och lämna över till polisen med en anmälan.

Mattias Carlsson
mattias.carlsson@dn.se

Linus Larsson: Om de en gång har kommit in i datorn, se den som smittad

KOMMENTAR

Koden som hittades på datorn hos ett av bitcoinbedragarnas offer ger en viktig ledtråd till deras metoder. Men den visar också att svensk polis kunde ha varit mer uppmärksam.

Bedrägerifabriken i Kiev som DN har avslöjat bygger på att lura människor via telefon. Manuellt, analogt och inte särskilt tekniskt avancerat. Offren luras helt enkelt att skicka pengar som de aldrig får tillbaka.

Men det är inte riktigt hela bilden. En av de drabbade, en man i Tjeckien som själv arbetar med it, har på sin dator hittat ett misstänkt skript. Det ger en viktig ledtråd om hur bedragarna går till väga: När offret kollar sin internetbank ändrar den helt enkelt siffror på skärmen – bland annat den som ska visa saldot, så det ser ut som att pengar har betalats.

Allt är en bluff. Egentligen visar internetbanken ett tomt konto, men bedragarna håller upp en skylt framför saldot. Samma knep kan användas för att dirigera betalningar till andra konton än avsett. Vissa av de lurade vittnar om oförklarliga transaktioner från sina konton. Enligt deras banker har de godkänt dem, men själva intygar de motsatsen. Vi vet inte säkert, men det kan vara "säljarna" som har sett till att de genomförs, utan att det syns för den drabbade.

Hur kan det gå till? Enkelt uttryckt: För att bedragarna har fått tillgång till datorn. Flera offer har lurats att installera program som låter säljaren fjärrstyra dem. I praktiken ger det en bluffmakare i Ukraina samma möjligheter som om de hade suttit framför datorn i Sverige, med ögonen på skärmen och händerna på tangentbordet. Med sådan tillgång är det en smal sak att installera skript som det mannen i Tjeckien hittade i sin dator.

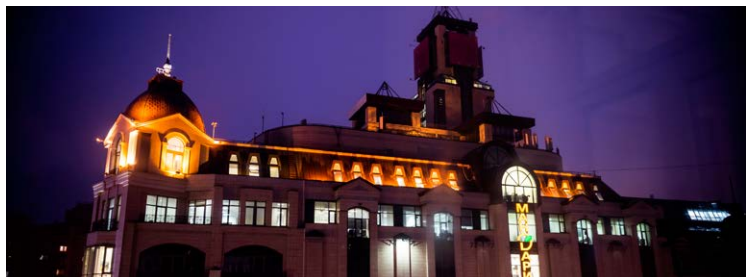
Man kan dra två slutsatser av detta. För det första: Har man väl släppt in en bedragare i datorn, med fjärrstyrningsprogram eller annat, har man tappat kontrollen över den. En sådan dator ska man inte lita på innan man har fått den ordentligt kontrollerad. Tyvärr är det omöjligt att säga exakt vad som behöver göras i varje fall, men den bör rensas.

För det andra: Om det tjeckiska offret kunde hitta skriptet i sin egen dator, då borde polisen ha visat större intresse för de svenska offren och deras datorer än de tycks ha gjort. På deras hårddiskar kan det mycket väl finnas digitala spår som avslöjar bedragarnas metoder. De kan berätta någonting om de mystiska transaktionerna. Och möjligtvis kunde de ha gett ledtrådar om vilka som ligger bakom bluffen, redan innan DN avslöjade det med hjälp av en källa på insidan.

Möjligen hade det också kunnat hjälpa bankerna att göra ändringar i sin internetbank så åtminstone just denna metod slutade fungera, även om man kan räkna med att bedragarna snabbt hittar nya vägar.

Linus Larsson
linus.larsson@dn.se

Fakta. #FraudFactory – internationellt samarbete bakom granskningen

En visseblåsare har försett Dagens Nyheter med material om bedrägerifabriken i Kiev under flera månaders tid, parallellt med sitt arbete i Milton Group. **DN har delat** materialet med nord-

iska tidningar och den ideella journalistorganisationen Organized crime and corruption reporting project (OCCRP).

En grupp journalister från hela världen har samarbetat i granskningen.

Offren kommer från över 50 länder och via OCCRP:s nätverk av nyhetsmedier över hela världen har deras vittnesmål samlats in. **I projektet**, internationellt kallat **#FraudFactory**, ingår bland andra: ● **HS**, Finland.

● **VG**, Norge.
● **Politiken**, Danmark.
● **The Guardian**, Storbritannien.
● **La Nacion**, Argentina.
● **El Confidencial**, Spanien.
● **Miami Herald**, USA.
● **Times of Israel**, Israel.